

Europski okvir za kompetencije u psihijatriji radi osiguranja kvalitetne edukacije za specijalista psihijatra i skrbi za osobe s poremećajem mentalnog zdravlja

/ European Framework for Competencies in Psychiatry for Ensuring the Quality of Training for Psychiatrists and Care for People with Mental Health Disorders

Slađana Štrkalj Ivezic¹, Darko Marčinko², Maja Bajs Janović²,
Vedran Bilić², Marisa Casanova Dias³

¹Klinika za psihijatriju Vrapče, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Zagreb, Hrvatska; ²Klinički bolnički centar Zagreb, Zagreb, Hrvatska, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Zagreb, Hrvatska; ³Sveučilište u Cardiffu, Odsjek za psihološku medicinu i kliničku neuroznanost, Cardiff, UK

/ *University Psychiatric Hospital Vrapče, University of Zagreb, Faculty of Medicine, Zagreb, Croatia; ²Clinical Hospital Center Zagreb, Zagreb, Croatia, University of Zagreb, Faculty of Medicine, Zagreb, Croatia; ³Cardiff University, Division of Psychological Medicine and Clinical Neurosciences, Cardiff, UK*

0000-0002-0619-1886 <https://orcid.org/0000-0002-0619-1886> (Prof. dr. sc. Slađana Štrkalj Ivezic)

0000-0002-0375-137X <https://orcid.org/0002-0375-137X> (Doc.dr.sc. Vedran Bilić)

0000-0001-7688-4648 (Prof. dr. sc. Darko Marčinko)

0000-0001-5006-684X (Doc. dr. sc. Maja Bajs Janović)

Tema rada je prikaz kompetencija za zanimanje psihijatar prema Europskom okviru za kompetencije u psihijatriji (*European Framework for Competences in Psychiatry*, EFCP) Europske unije medicinskih specijalnosti (*European Union of Medical Specialists*, UEMS) - Odjela za psihijatriju. Rad opisuje sedam uloga liječnika-psihijatra s pridruženim kompetencijama, koje osiguravaju kvalitetu psihijatrijske skrbi, a mora ih stići svaki psihijatar da bi kvalitetno radio svoj posao: psihijatrijski stručnjak / klinički donositelj odluka, komunikator, suradnik, vođa, zagovornik zdravlja, učenik / znanstvenik i profesionalac. Svrha rada je povećati svijest o važnosti stjecanja specifičnih kompetencija za psihijatra, a osobito o potrebi procjene postignutih kompetencija u svim ulogama psihijatra, usporediti popis kompetencija u aktualnom programu specijalizacije iz psihijatrije u Hrvatskoj s EFCP popisom, te utvrditi postoji li potreba za revizijom hrvatskog programa specijalizacija iz psihijatrije. *Metodologija:* usporedba popisa kompetencija preporučenih u EFPC s popisom kompetencija iz hrvatskog programa specijalizacije iz psihijatrije.

Glavni rezultati: usporedba EFPC-a s hrvatskim popisom kompetencija pokazuje razliku u pristupu klasifikaciji kompetencija: u EFPC-u se kompetencije opisuju u obliku sedam specifičnih uloga psihijatra, a u hrvatskom programu kompetencije su vezane za područja psihijatrije. Utvrđena je i razlika u metodama mjerjenja, odnosno evaluacije o postignutim kompetencijama između hrvatskog i europskog programa evaluacije kompetencija za psihijatra. *Zaključak:* Usporedba EFPC-a s popisom kompetencija u hrvatskom programu specijalizacije iz psihijatrije upućuje na potrebu poboljšanja hrvatskog programa posebno u području procjene postignutih kompetencija za specijalista psihijatrije. Preporuke iz EFCP mogu biti korisne u analizi i reviziji svih europskih kurikulumi specijalizacije iz psihijatrije s ciljem harmonizacije izobrazbe za specijalista psihijatra u Europskoj uniji.

/ The topic of this paper is a presentation of competencies for the profession of psychiatrist in the revised document of the European Framework for Competences in Psychiatry (EFCP) of the European Union of Medical Specialists (UEMS) - Section of Psychiatry. It describes the seven roles of physician-psychiatrist with the associated competencies that each

psychiatrist needs to acquire to do his or her job according to high quality standards. It includes the following roles: a psychiatric expert/clinical decision maker, communicator, collaborator, team leader, scholar, advocate, and a professional. The purpose of this paper is to increase awareness of the importance of acquiring competencies, especially the need to assess the achieved competencies in all of the seven roles of psychiatrists, to compare the list of competencies in the current programme of specialization in psychiatry in Croatia with the EFCP list, and to determine whether there is a need to revise the Croatian programme of specialization in psychiatry. We have compared the list of competencies recommended in the EFPC with the list of competencies listed in the Croatian specialization programme in psychiatry. The main results established a difference in the approach to the classification of competencies. The EFPC describes the competencies using the model of seven roles of psychiatrists, whereas the Croatian list of competencies relates competencies to the fields of psychiatry. A difference from the recommended methods to measure the achievement of competencies has also been found. The comparison of the EFCP with the list of competencies in the Croatian specialization programme in psychiatry indicates the need to improve the Croatian programme, especially in terms of assessing the achieved competencies. One can use the EFCP in the analysis and audit of all EU specialization programmes in psychiatry, which can help in the harmonization of specialty training for psychiatrists at the EU level.

351

ADRESA ZA DOPISIVANJE /**CORRESPONDENCE:**

Doc. dr. sc. Vedran Bilić, dr. med.

Klinika za psihijatriju i psihološku medicinu

KBC Zagreb

Kišpatičeva 12

10 000 Zagreb, Hrvatska

E. pošta: vbili@yahoo.com

KLJUČNE RIJEČI / KEY WORDS:

Specijalističko osposobljavanje psihijatara / Specialist

Training of Psychiatrists

UEMS preporuke / UEMS Recommendations

TO LINK TO THIS ARTICLE: <https://doi.org/10.24869/spsih.2022.350>

UVOD

Pružanje kvalitetne skrbi za osobe s poteškoćama mentalnog zdravlja temeljene na dokazima u središtu je svega što psihijatar radi (1). Definicija područja rada psihijatara u europskom kontekstu i briga za njihovu kvalitetnu izobrazbu nosi sa sobom potrebu harmonizacije obrazovanja psihijatara u skladu s najnovijim dostignućima struke na području cijele Europske unije. Evropska unija medicinskih specijalnosti (*Union Europe'enne des Médecins Spécialistes – UEMS*), tj. njezin Odjel za psihijatriju, dali su niz preporuka za učinkovitu provedbu programa osposobljavanja u psihijatriji koji su uključivali preporuke o strukturi programa osposobljavanja, standardima osposobljavanja temeljenima na kompeten-

INTRODUCTION

Providing appropriate and evidence-based care for patients is at the heart of everything a psychiatrist does (1). The definition of the role of psychiatrists carries in itself the need for corresponding alignment of the education and relevant specialised training systems. The European Union of Medical Specialists (*Union Européenne des Médecins Spécialistes – UEMS*) and its Section of Psychiatry have established a number of recommendations for the effective implementation of training programmes in psychiatry, including the recommendations on the structure of training, competency-based training standards, standards for training institutions, trainers and

cijama, standardima za ustanove koje provode izobrazbu, mentorima i supervizorima, mehanizmima za osiguranje i procjenu kvalitete rada, kao i preporuke za kontinuiranu medicinsku edukaciju. Ključni dokumenti koji pomažu državama u uspostavi kurikuluma specijalističkog ospozobljavanja za psihijatre uključuju: Zahtjeve za ospozobljavanje za specijalnost psihijatrije (2, 3), Profil psihijatra (4) i Europski okvir za kompetencije u psihijatriji (EFCP) (5). Više od jedno stavne, jednokratne evaluacije, kompetencija je dosljedna i kontinuirana demonstracija u stvarnom okruženju rada, stoga se prema EFCP-u sustav procjene mora smatrati sastavnim dijelom svakog kurikuluma koji se razvija iz EFCP-a. Međutim, unatoč preporukama UEMS-a i naporima za postizanje usklađenosti, ospozobljavanja za specijalista psihijatra na razini EU, stanje je vrlo raznoliko (6). Neusklađenost izobrazbe, osobito u području neophodnih kompetencija za kvalitetu usluga koje pruža psihijatar, može utjecati na kvalitetu skrbi za osobe s mentalnim poteškoćama, biti prepreka oporavku, te povećati negativnu javnu percepciju psihijatrije. Stoga je potrebno uložiti napore kako bi se uklonile prepreke provedbi preporuka EFCP-a te potaknula njihova provedba u edukaciji i praksi psihijatrije. Razmatrajući prepreke kao što su kulturne razlike među zemljama, način na koji je skrb o mentalnom zdravlju organizirana, zanemarivanje uloge psihoterapije, kulture i obiteljskog konteksta (7), vjerujemo da bi problem mogao biti i u tradicionalnom fokusu psihijatrije na simptome bolesti, a manje na oporavku u kontekstu osobnog oporavka i socijalne uključenosti, kao i u poteškoćama u provedbi sveobuhvatnog psihoh-bio-socijalnog pristupa na uravnoteženi način u skladu s potrebama osoba s poteškoćama mentalnog zdravlja. Stoga pozdravljamo reviziju EFCP-a u kojoj se naglašava važnost oporavka, uravnoteženog psihoh-bio-socijalnog pristupa i intervencija te poštovanja ljudskih prava. Također vjerujemo da je jedna od prepreka provedbi EFCP-a nepoznavanje ovog dokumenta unutar psihijatrijske struke, stoga želimo povećati nje-

supervisors and quality assurance mechanisms along with continuing professional development. Some of the key documents that can help the member states in establishing the training curriculum for specialty training for psychiatrists include: Training Requirements for the Specialty of Psychiatry (2, 3), the profile of a Psychiatrist (4) and the European Framework for Competencies in Psychiatry (EFCP) (5). However, despite the UEMS recommendations and the efforts to introduce harmonisation, the training in psychiatry in Europe continues to be very diverse (6), which can affect the quality of care for people with mental health difficulties, be an obstacle to recovery and increase negative public perception of psychiatry. Therefore, efforts should be made to remove barriers to the implementation of the EFCP recommendations, so to stimulate their implementation in training and practice of psychiatry. Respecting all other barriers, such as the cultural differences between the countries with regards to how mental health care is considered and funded, neglected role of psychotherapy, culture and family context (7), we believe that the problem may lie with the traditional focus of psychiatry on the symptoms of the illness and less on the recovery, in context of personal recovery and social inclusion, as well as in the difficulties related to implementing a balanced and comprehensive bio-psychosocial approach in accordance with the needs of people with mental health problems. We therefore welcome the recent revision of the EFCP, which emphasises the importance of recovery, balanced bio-psychosocial approach, interventions, and respect for human rights. We also believe that one of the barriers to the implementation of the EFCP results from the ignorance of this document. Thus, we want to help in its dissemination in order to stimulate its implementation in practice. The UEMS strongly supports training and education in

govu vidljivost i dostupnost kako bismo potaknuli njegovu provedbu u praksi. UEMS snažno podupire ospozobljavanje i obrazovanje u psihiatriji na temelju integriranog bio-psiho-socijalnog razumijevanja mentalnog poremećaja koji se temelji na ljudskim pravima i pristupu oporavku (8) što je također u skladu s EFCP dokumentom.

Cilj je rada informirati o kompetencijama neophodnim za stjecanje diplome specijalista psihiatra, tj. koja znanja, vještine i ponašanje mora pouzdano pokazati specijalizantu psihijatrije da bi stekao kompetencije neophodne za kvalitetno i sigurno obavljanje poslova psihijatra, posebno u odnosu na ciljeve oporavka i poštivanja ljudskih prava. Također želimo povećati vidljivost ovog dokumenta psihijatrima i drugim liječnicima te usporediti kompetencije potrebne u hrvatskom programu o specijalizaciji iz psihijatrije s preporučenim kompetencijama EFCP-a, kako bismo procijenili potrebu revizije hrvatskog programa specijalizacije.

EUROPSKI OKVIR ZA KOMPETENCIJE U PSIHIJATRIJI I VAŽNOST ZA OPORAVAK I POŠTIVANJE LJUDSKIH PRAVA

Ishodi učenja u Europskom okviru za kompetencije u psihijatriji raspoređeni su u skladu sa sedam uloga liječnika ili meta kompetencija, izvedenih iz okvira kompetencija liječnika CanMEDS 2005 (9,10) na način kako je prilagođeno u UEMS profilu psihijatra (4). Sedam uloga su: psihijatrijski stručnjak / klinički donositelj odluka, komunikator, suradnik, vođa, zagovornik zdravlja, učenik / znanstvenik i profesionalac.

Ovdje prikazujemo kratak opis svakog područja kompetencija iz EFCP dokumenta kako bismo naglasili njihovu važnost u kontekstu oporavka i poštivanja ljudskih prava. Detaljan opis kompetencija nalazi se u izvornom dokumentu dostupnom na web stranici UEMS-a (5).

psychiatry based on an integrated bio-psycho-social understanding of mental disorder and disability underpinned by human rights, and recovery approach (8), also in line with the EFCP.

The aim of this paper is to inform what competencies, defined as the application and demonstration of appropriate knowledge, skills, behaviours, and judgment, are needed to obtain the diploma of a medical doctor specialized in psychiatry while focusing on the objectives such as recovery and respect for human rights. We also want to increase its visibility to psychiatrists and other doctors as well as to compare the competencies required by the Croatian curriculum on training in psychiatry with the recommended European competencies in order to assess the need for it revision.

353

THE EFCP AND ITS RELEVANCE FOR RECOVERY AND RESPECT OF HUMAN RIGHTS

In the European Framework for Competencies in Psychiatry, the learning outcomes are organised in line with the seven roles of a physician, or metacompetencies, derived from the CANMEDS 2005 physician competency framework as amended in 2015 (9,10) and it drew on the revised version of The Profile of a Psychiatrist from 2018 (4). The seven physician roles are: psychiatric expert/ clinical decision-maker, communicator, collaborator, leader, health advocate, scholar, and professional.

Here we present a short description of each field of competencies and meta-competencies listed in the EFCP in order to emphasise its importance in the context of recovery and respect for human rights. A detailed description of the competencies can be found in the original EFCP document (5).

1. Psihijatrijski stručnjak / klinički donositelj odluka

Uloga medicinskog stručnjaka ključna je za funkciju specijalista psihiyatра i oslanja se na kompetencije uključene u uloge komunikatora, suradnika, zagovornika zdravlja, menadžera / vođe, učenika / znanstvenika i profesionalca. Bitne kompetencije ove uloge psihiyatра uključuju: izradu sveobuhvatne psihiatrijske anamneze uključujući razvojnu povijest, utjecaj negativnih životnih događaja u sadašnjosti i prošlosti i prepoznavanje medicinskih stanja koja doprinose mentalnom poremećaju; dijagnostičku formulaciju; procjenu rizika i upravljanje s rizicima; procjenu i dokumentiranje mentalnog statusa; procjenu sposobnosti pacijenta za doношење odluka; procjenu funkcionalnog statusa; sveobuhvatno psihohiobio-socijalno razumijevanje mentalnog poremećaja s izradom psihohiobio-socijalne formulacije uključujući utjecaj kulture i psihosocijalnih odrednica mentalnog zdravlja, razumijevanje čimbenika koji povećavaju rizik za mentalni poremećaj, kao i zaštitnih čimbenika, kao što su osobna otpornost na stres i socijalna uključenost. U području provođenja terapijskih postupaka psihiyatatar mora imati kompetencije za provođenje terapijskih postupaka kombinacijom bioloških, psiholoških i psihosocijalnih intervencija utemeljenih na dokazima.

Važne kompetencije u okviru oporavka i poštivanja ljudskih prava odnose se na prava na optimalno liječenje što uključuje: uspostavljanje, održavanje i oporavak terapijskog saveza, sposobnost psihiyatra da integrira modalitete liječenja za optimizaciju liječenja, promicanje ciljeva skrbi usmjerenih na oporavak i izradu optimalnog individualnog plana liječenja usmjerenog na pacijenta koji se temelji na sveobuhvatnoj psihohiobio-socijalnoj formulaciji relevantnih etioloških čimbenika. Potrebno je ustavoviti koje su biološke, psihoterapijske i psihosocijalne intervencije potrebne i dostupne osobi s mentalnim poremećajem. Važna je kontinuirana evalu-

1. Psychiatric Expert / Clinical Decision-Maker

The Psychiatric expert / clinical decision-maker role of the medical expert is central to the function of specialist psychiatrists and draws on the competencies included in the roles of communicator, collaborator, health advocate, leader, scholar, and professional. The essential competences of this psychiatric role include: obtaining a comprehensive psychiatric history, including developmental history, understanding the impact of adverse life events and recognizing medical conditions contributing to a mental disorder, diagnostic formulation, risk assessment and its management, carrying out and documenting a mental state examination, assessing the patient's capacity for decision making and functional status, comprehensive bio-psycho-social understanding of mental disorders, including the impact of culture and psychosocial determinants of mental health, understanding of the factors increasing the risk of mental disorder as well as the protective factors such as personal resilience and social inclusion, and carrying out therapeutic procedures with the use of a combination of evidence based biological, psychological, and psychosocial interventions.

Important competencies relevant for recovery and respect of human rights are related to rights to optimal treatment, such as establishing, maintaining and repairing a therapeutic alliance, ability of the psychiatrist to integrate various treatment modalities in order to optimize treatment, promoting recovery-focused goals of care and optimal individual treatment plan based on a comprehensive bio-psycho-social formulation of relevant aetiological factors, determining which available biological, psychotherapeutic and social interventions are appropriate to the patient's needs, as well as reviewing, revising and documenting changes to a treatment plan

acija i dokumentiranje plana liječenja; sustavna procjena ishoda liječenja, te kompetencije kada treba prekinuti tijek liječenja i osigurati odgovarajuće praćenje. U kontekstu poštivanja ljudskih prava važne su kompetencije za informirani pristanak, procjena i poznavanje zakonske regulative za dobrovoljne hospitalizacije i hospitalizacije bez pristanka, kao i rukovođenje etičkim načelima liječničke struke.

2. Komunikator

Uloga komunikatora uključuje sljedeće kompetencije: uspostavljanje, održavanje i dovršavanje terapijskih odnosa s pacijentima, kao i kompetencije za uspostavljanja terapijskog saveza kod donošenja odluka o liječenju kako bi se izradio individualni plan liječenja koji odražava pacijentove potrebe, vrijednosti i sklonosti; vještine potrebne za učinkovitu komunikaciju, kao što su aktivno slušanje, komuniciranje na otvoren i tolerantan način pokazujući empatiju i poštovanje, vodeći računa o profesionalnim granicama, kao i o pitanju prijenosa i protu-prijenosu, učinkovito rješavati izazovna komunikacijska pitanja kao što su dobivanje informiranog pristanka, iznošenje loših vijesti, rješavanje emocionalnih reakcija i drugih čimbenika koji mogu dovesti do nesporazuma ili sukoba. Psihijatar komunikator i kompetentni stručnjak će također pokazati sposobnost primjene tehnika deescalacije kako bi se sprječilo nasilno i agresivno ponašanje; omogućiti komunikaciju usmjerenu na pacijenta istražujući pacijentove simptome, pacijentovu perspektivu, uključujući strahove, ideje o bolesti, reakcije na bolest, pacijentovo iskustvo bolesti i sve okolnosti koje su dovele do poteškoća s mentalnim zdravljem. Psihijatar također mora biti u stanju konstruktivno komunicirati s obitelji, organizacijama pacijenata / korisnika usluga, kreatorima politika i medijima, kao i pravnim i socijalnim tijelima. Iz perspektive oporavka i poštivanja ljudskih prava psihijatar prepoznaće i poštuje pravo pacijenta da bude optimalno informiran

over time. Other important competencies include treatment based on informed consent, use of voluntary and involuntary admission and appropriate treatment measures in compliance with the legal standards and ethical principles.

355

2. Communicator

The role of communicator includes establishing, maintaining and concluding appropriate therapeutic relationships with patients as well as demonstrating the ability to establish therapeutic alliance based on shared decision-making in order to develop a treatment plan that reflects the patient's needs, values, and preferences, demonstrating all the competencies needed for effective communication, such as active listening skills, open and non-judgmental communication showing empathy and respect, taking care of professional boundaries as well as transference and countertransference issues, handling certain challenging communication issues effectively, obtaining informed consent, delivering bad news, addressing emotional reactions and other factors that may lead to a misunderstanding or conflict, also demonstrating the ability to use de-escalation techniques to help prevent violent and aggressive behaviours, enabling patient centred communication by examining the patient's symptoms and perspective, including fears, ideas about the illness, feelings about the impact of the illness, the patient's experience of illness and all the circumstances that have led to mental health difficulties. The psychiatrist must also be able to communicate constructively with the family, patient / consumer organizations, policy makers, the media, and legal and social authorities. In addition to that, the psychiatrist needs to be able to recognise and respect the patient's right from the perspective of recovery and respect of human rights, has to be optimally informed about the illness and treatment options in order to give or refuse consent to

o svojoj bolesti i mogućnostima liječenja, kako bi mogao dati pristanak ili odbiti liječenje te aktivno sudjelovati u izradi plana liječenja.

3. Suradnik

Naziv uključuje kompetencije relevantne za suradnički rad s pacijentom, njegovom obitelji, rad u multidisciplinarnom timu, s drugim lijećnicima i drugim stručnjacima za mentalno zdravlje, organizacijama pacijenata, kao i drugima u nezdravstvenim uslugama relevantnim za liječenje pacijenata i promicanje psihiatriske. Kompetencije psihiatra suradnika odnose se na vještine: učinkovito pregovaranje, rješavanje međuljudskih sukoba; jasno definiranje vlastite uloge; poštovanje raznolikosti uloga drugih suradnika, odgovornosti i kompetencija drugih stručnjaka; sposobnost suradnje s lokalnim društvenim i kulturnim mrežama, dobrovoljnim organizacijama i skupinama za samopomoć; savjetovanje drugih stručnjaka u području medicine i izvan nje; učinkovito sudjelovati u prijelazu skrbi za pacijente između usluga. Iz perspektive oporavka i ljudskih prava suradnik također pokazuje kompetencije za promicanje oporavka i antistigma stavova, kao i rad s vršnjačkim pomagačima (engl. *peer-work*) poštujući njihove specifične kompetencije temeljene na vlastitom iskustvu s poteškoćama mentalnog zdravlja.

4. Voditelj / menađer

Od psihiatra se očekuje da funkcioniра као pružatelj zdravstvenih usluga, član tima, suradnik i lider u zdravstvenom sustavu, stoga mora imati i kompetencije u liderstvu, u planiranju i pružanju usluga, imati odgovornost za rad i kontinuirani razvoj zdravstvenog sustava, također u izvršavanju različitih aspekata svoje prakse te svakodnevno donositi odluke koje uključuju resurse, suradnike, zadatke, politike u okruženju individualne skrbi za pacijente, radnoj organizaciji i u širem kontekstu zdrav-

treatment and actively involved in the development of a treatment plan.

3. Collaborator

The role of collaborator includes competencies relevant for collaborative work with the patient, his or her family, multidisciplinary teams composed of other doctors, and other mental health professionals, patients' organizations and other stakeholders relevant for the patients' treatment and promotion of psychiatry. The psychiatrist has to be able to demonstrate various skills, such as effective negotiation, interpersonal conflict resolution, clear understanding of his or her role, respect for the diversity of roles, responsibilities and competencies of other professionals, ability to work with local social and cultural networks, voluntary organisations and self-help groups and effectively consult other medical specialists, mental health professionals and community agencies. The psychiatrist also has to obtain, interpret and evaluate consultations from other professionals as well as effectively participate in the transitioning of patient care between various services. From the perspective of recovery and human rights based care, the psychiatrist also has to show competencies to promote recovery and anti-stigma interventions as well as work with peers while respecting their specific competencies resulting from the experience with mental illnesses.

4. Leader

It is expected from the psychiatrist to function as an individual health care provider, team member, and manager or participant in the relevant health care system. The psychiatrist must be able to provide leadership in planning and delivering services that are accessible and appropriate for patients, undertake responsibility for the operation and on-going evolution of the health care system, handle various aspects of psychiatric practice, and take systematic deci-

stvenog sustava. Vještine vođenja uključuju i upravljanje timom i njihovom dinamikom te preuzimanje ambasadorske uloge kada se dešavaju promjene u politikama i pitanjima resursa za relevantna područja mentalnog zdravlja i zdravlja općenito. Iz perspektive oporavka i ljudskih prava liderска uloga psihijatra omogućava korištenje više aspekata skrbi u bolničkom i izvanbolničkom okruženju koji pomažu u oporavku, zastupanju prava pacijenata i borbi protiv stigme i diskriminacije.

5. Zagovornik zdravlja

Psihijatar treba prihvati zagovaranje (engl. *advocacy*) kao bitnu komponentu promicanja mentalnog zdravlja kako na razini pacijenta pojedinca tako i šire zajednice. Uloga zagovaranja uključuje promicanje javne rasprave o mentalnom zdravlju i mentalnim poremećajima iz preventivnog okvira i okvira oporavka, posebno kako bi se pomoglo u promjeni percepcije društva o osobama s poremećajima mentalnog zdravlja i značenju mentalnog zdravlja na razini populacije. Psihijatri se trebaju zalagati za prava svojih pacijenata da se jednakom liječe, da imaju ista prava na zdravstvenu zaštitu i budu uključeni u zajednicu na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima s pravom na podršku kad god je to potrebno. Uloga zagovaratelja također uključuje identificiranje odrednica mentalnog zdravlja koje utječu na pacijenta i zajednicu kao i čimbenika koje utječi na tjelesno zdravlje osoba s mentalnim poremećajima, te intervenciju u skladu sa saznanjima. Iz perspektive kompetencija za oporavak i ljudska prava uloga zagovornika uključuje: poštovanje i promicanje ljudskih prava osoba s mentalnim poremećajima, suradnju s udrugama korisnika i njegovatelja te zagovaračkim skupinama; osnaživanje osoba s mentalnim poremećajima i njihovih njegovatelja i poticanje autonomije i korištenja metoda samopomoći; prepoznavanje i otklanjanje predrasuda, stigme i diskriminacije povezane s mentalnim poremećajima.

sions on resources, co-workers, tasks, policies and personal life in the settings of individual patient care, practice organizations and in the broader context of the healthcare system. Leadership skills also include managing teams and team dynamics and taking on advocacy roles while being aware of potential changes of policies and resource issues. From the perspective of recovery and respect of human rights the role of leader implies multiple aspects of care that help recovery through a range of approaches in inpatient, outpatient and community settings.

357

5. Health Advocate

Psychiatrists should see advocacy as an essential and fundamental component of mental health promotion that occurs at the level of the individual patient, and the broader community. The role of health advocate involves promoting public discussion on mental health and mental disorders from the perspective of prevention and recovery, especially to help change the society's perceptions of persons with mental health disorders. Psychiatrists advocate the right of their patients to be treated equally, receiving health care and be included in the community on the equal basis with other citizens, by providing support when necessary. This role also includes identifying the determinants of mental health that affect the patient and the community, awareness of the factors that affect the physical health and well-being of persons with mental disorders and ability to intervene appropriately. The competencies relating to the perspective of recovery and respect of human rights include respecting and promoting human rights of persons with mental disorders and collaboration with consumer and professional associations and advocacy groups, empowering persons with mental disorders and their careers, recognising and addressing prejudice, stigma and discrimination associated with mental disorders and their treatment as well as applying strategies to enhance self-management and autonomy.

6. Učenik / Znanstvenik

Psihijatar kao učenik i znanstvenik je osoba posvećena cjeloživotnom učenju, kontinuirano radi na poboljšavanju znanja i vještina te ih koristi za postizanje izvrsnosti u praksi. Od psihijatra se očekuje da prepozna psihijatricu kao znanost koja se razvija, mijenja i sve više obogaćuje informacijama temeljenima na dokazima. Aktivna uloga učenika / znanstvenika osigurava da psihijatar u kliničkoj praksi donosi odluke koje su temeljene na stručnim i znanstvenim dokazima uzimajući u obzir sustav vrijednosti pacijenta i njegove preferencije. Psihijatar kao učenik / znanstvenik može prepoznati načela za održavanje kompetencije; prepoznati načela, metodologiju i etiku istraživanja kao i formulirati istraživačko pitanje i sustavno tražiti stručne i znanstvene dokaze, te na odgovarajući način širiti i upotrebljavati nalaze istraživanja. Učenik / znanstvenik također ulaže vrijeme, energiju i osobno znanje u pomoć rastu i razvoju kolega, liječnika u obuci i studenata medicine što može uključivati superviziju i mentorstvo.

7. Profesionalac

Od psihijatra se očekuje da surađuje s pacijentima kao i sa svim relevantnim dionicima kako bi se postigli najbolji ishodi liječenja za pacijenta. To se postiže poštivanjem etičkih okvira, primjenom visokih standarda struke, iskazivanjem poštovanja svima s kojima surađuje, pokazivanjem predanosti stalnom profesionalnom razvoju i osvješćivanjem svojih ograničenja. Psihijatar kao profesionalac primjenjuje najviše standarde kompetencija u kliničkoj praksi i profesionalnog ponašanja opisanih u svih sedam uloga te nikada neće zloupotrijebiti razliku moći koja postoji između njega i pacijenta te će se pridržavati profesionalnih, etičkih i zakonskih ograničenja na svim razinama na kojima djeluje. Psihijatar profesionalac vodi kvalitetnu dokumentaciju terapijskih

6. Scholar

In the role of scholar, the psychiatrist commits to lifelong learning, continuing improvement of skills and using knowledge to achieve excellence in practice. It is expected that the psychiatrist should recognize psychiatry as a science that develops, changes and expands on evidence-based information. As a scholar, the psychiatrist arrives at clinical decisions that are evidence-based at the same time taking into account the patient's values and preferences. In that way, he or she is able to recognise the principles for maintaining competence, methodology and research ethics, formulate a research question and conduct a systematic search for evidence, select and apply appropriate methods to address the question, analyse, interpret and report the results, and appropriately disseminate and utilise the findings of a study. The scholar also invests time, energy, and knowledge in assisting the growth and development of colleagues, students and doctors in residency and speciality training, possibly also involving supervision and mentoring.

7. Professional

The psychiatrist is expected to work together with patients and other relevant stakeholders in order to achieve best outcomes for the patient. This is done by reference to ethical frameworks, high standards, integrity and respect for everyone as well as by demonstrating commitment to continuing professional development and being aware of one's limitations. As a professional, the psychiatrist is able to maintain the highest standards of clinical competence and professional behaviour described in the seven roles. The psychiatrist is expected to never misuse power and to comply with professional, ethical and legal commitments at all levels. He or she also needs to maintain high quality records of clinical encounters and plans, manage conflicts of interest, maintain transparent relationships with commercial or

skih susreta s pacijentom i planova liječenja; upravlja sukobima interesa; održava transparentne odnose s komercijalnim organizacijama (uključujući farmaceutsku industriju) poštujući etička načela suradnje; poznaje načela i graniče povjerljivosti odnosa liječnik - pacijent, na prikidan način rješava neprofesionalno ponašanje drugih zdravstvenih djelatnika; ocjenjuje vlastito profesionalno ponašanje te priznaje i ispravlja medicinske pogreške ako do njih dođe. Psihijatar kao profesionalac može prepoznati i artikulirati vlastiti sustav vrijednosti i svoja načela vrijednosti shvaćajući kako se njegove vrijednosti mogu razlikovati od drugih pojedinaca i skupina; prepoznaje vlastite emocije i predrasude i razumije kako to može utjecati na njegovu prosudbu i ponašanje. Profesionalac također učinkovito koristi vrijeme i resurse da uravnoteži skrb za pacijente, potrebu za učenjem, vanjske aktivnosti i potrebe iz osobnog života; prepoznaje granice vlastitih ograničenja i zna potražiti savjet i podršku. Profesionalna uloga psihijatra posebno je važna iz perspektive oporavka i ljudskih prava u području primjene etičkih načela i poštivanja nacionalnih i međunarodnih zakona kao i u suočavanju s diskriminacijom, predrasudama i stigmom.

PROVJERA POSTIGNUTIH KOMPETENCIJA PSIHIJATRA U EDUKACIJI

Važan dio EFCP-a je provjera postignutih kompetencija. Kompetencija je sposobnost obavljanja određenog zadatka potrebnog za radnu situaciju (14). Kompetencija nije samo proizvod završetka potrebnih tečajeva niti se mjeri samo uspješnim polaganjem različitih testova i specijalističkog ispita. Kompetencija se postiže kada se znanje, vještine, odgovarajuće ponašanje i prosudbe točno i dosljedno primjenjuju u praksi, što je značajno viši standard od jednostavne, jednokratne evaluacije znanja. Kompetencija je, dakle, dosljedna i kontinuirana

ganisations (including pharmaceutical industry) based on ethical principles, recognise the principles and limits of patient confidentiality, appropriately address unprofessional conduct of other health care professionals, review their own professional conduct and acknowledge and remediate medical errors, if they occur. The psychiatrist also has to be able to recognise and articulate their own values and principles, understand how these may differ from those of other individuals and groups, identify their own emotions and prejudices and understand how these can affect their judgment and behaviour. In addition to that, the psychiatrist needs to utilize time and resources effectively to balance patient care, learning needs, outside activities and personal life, recognise the extent of one's own limitations and seek advice and support. The professional role of the psychiatrist is especially relevant from the perspective of recovery and respect of human rights, particularly so in terms of applying ethical principles and respecting national and international laws while dealing with discrimination, prejudice and stigma.

VERIFICATION OF PSYCHIATRIC COMPETENCIES IN EDUCATION

An important part of the EFCP is the verification of the achieved competencies. Competency is the ability to perform a certain task required for a work situation (5). Competency is not merely the product of completing required courses, nor is it measured simply by successfully passing a test. Rather, competency is confirmed when knowledge and skills are accurately applied in clinical situation, and appropriate behaviours and judgments are consistently displayed in practice. More than just a simple, one-time evaluation, competency is the consistent demonstration and on-going development of these components in a real-world work setting (5). Therefore, according to the EFCP, an assessment system must be considered as an integral part of any curriculum

demonstracija u stvarnom radnom okruženju (5). Zbog značenja provjere postignutih kompetencija sustav procjene mora biti sastavni dio svakog kurikuluma koji se razvija iz EFCP-a. To se odnosi jednako na edukaciju za specijalizaciju iz psihijatrije i na kontinuiranu medicinsku edukaciju. Postizanje kompetencija treba ocjenjivati u tri dimenzije: znanje ("ono što liječnik zna"), kompetencija ("što liječnik može učiniti") i uspješnost ("ono što liječnik radi"). Postoje tri načela koja bi se trebala koristiti u izgradnji sustava ocjenjivanja:

1. Sustavi ocjenjivanja trebaju biti transparentni kako bi učenici i nastavnici znali što se ocjenjuje i kako će se ocjenjivati.
2. Treba procijeniti svaku kompetenciju, a ne samo one koje je lako procijeniti.
3. Svaka kompetencija mora se procijeniti na više načina u više navrata.

Predložene metode koje se mogu upotrijebiti za procjenu stjecanja svake kompetencije navedene u EFCP-u mogu se pronaći u punom tekstu EFCP-a (5).

USPOREDBA EFCP-a S POPISOM KOMPETENCIJA U HRVATSKOM PROGRAMU OSPOSOBLJAVANJA ZA SPECIJALISTA PSIHIJATRA

Svrha edukacije za stjecanje naziva specijaliste psihijatre stjecanje je kompetencija za kvalitetno pružanje skrbi osobama s dijagnozom mentalnog poremećaja. Da bi se postigli ti ciljevi potrebno je propisati kompetencije kao obavezne standarde koji se moraju postići tijekom obuke za specijalista psihijatra, a njihovo postignuće je potrebno redovito provjeravati pouzdanim metodama procjene. Pravilnici o specijalističkom usavršavanju doktora medicine (11-14) propisuju standarde znanja i vještina za specijalista psihijatra u Republici Hrvatskoj. Program specijalizacije razlikuje opće i specifične kompetencije. Opće kompetencije odnose se

that is to be developed from the competency framework. This applies as much to professional training as to continuing professional development. Compliance with the competence criteria should be assessed through three dimensions: knowledge ('what the doctor knows'), competency ('what the doctor can do') and performance ('what the doctor does'). There are three principles recommended in the EFCP that should guide the construction of assessment systems:

1. Assessment systems should be transparent in a way that learners and teachers know what is being assessed and how it will be assessed;
2. Each competency should be assessed, not just those that are easy to assess;
3. Each competency must be assessed in more than one way on more than one occasion.

Suggested methods that may be used to assess the acquisition of each meta-competency can be found in full text of the EFCP (5).

COMPARISON OF EFCP WITH THE LIST OF COMPETENCIES IN THE CROATIAN PROGRAMME FOR TRAINING IN PSYCHIATRY

The purpose of training in psychiatry is enabling the trainee to gain the knowledge and acquire the competencies necessary to become a well-equipped psychiatrist and to provide a good quality of care according to people's needs. In order to achieve these goals, it is necessary to develop a list of competencies that must be achieved during psychiatric training as well as to regularly check achievements with the use of the appropriate assessment methods. Croatia has accepted the UEMS recommendation for all training programmes in all specializations in medicine. The standards for all specializations in medicine that are obligatory for all doctors in specialist training were published in official gov-

na etičko postupanje, komunikacijske vještine, poznavanje zakonodavnog okvira relevantnog za psihijatriju, upravljanje medicinskom dokumentacijom, pridavanje pozornosti kontinuiranom medicinskom obrazovanju, razumijevanje važnosti znanstvenog rada i sudjelovanja u znanstvenim istraživanjima, primjenu načela utemeljenih na dokazima, sudjelovanje u multidisciplinarnom timu i vođenje tima, aktivnu suradnju s drugima u zdravstvenom i izvanzdravstvenom sustavu te promicanje mentalnog zdravlja na razini pojedinca i stanovništva. Specifične kompetencije definiraju se za područja psihijatrije koja su obvezna u obrazovanju za specijalista psihijatra. Ta područja su klinička psihijatrija, bolesti ovisnosti, psihoterapija, psihijatrija u zajednici, socijalna psihijatrija i forenzička psihijatrija. Ostala područja su konzultativna suradnička i psihosomska medicina, psihogerijatrija i javno zdravstvo, upravljanje zdravstvenim sustavom u mentalnom zdravlju, dječja i adolescentna psihijatrija te neurologija i interna medicina.

Hrvatski program specijalizacije u usporedbi s UEMS-ovom listom kompetencija navodi slične kompetencije, međutim, kompetencije nisu sistematizirane prema sedam definiranih uloga psihijatara: klinički stručnjak, komunikator, suradnik, voda / menadžer, učenik / znanstvenik, zastupnik i profesionalac, nego su povezane s obaveznim područjima izobrazbe za specijalista psihijatra.

Slaba točka hrvatskog programa je i nedefinirana metodologija provjere kompetencija kao ni učestalosti provjere i specifičnosti provjere raznovrsnih kompetencija. Ovo je ključna razlika u odnosu na EFPC koji izričito traži višekratne i različite načine provjere kompetencija kontinuirano tijekom programa specijalizacije. U hrvatskom je programu specijalizacije iz psihijatrije potrebno napraviti poboljšanja u smislu preuzimanja ili adaptiranja EFPC metodologije procjene radi osiguranja postizanja i poboljšanja kompetencija u edukaciji psihijatra.

ernment journals (11, 12, 13, 14). The training programme for specialization in psychiatry includes the obligation for achievement of general and specific competencies. General competencies relate to ethical standards, communication skills, knowledge of the legislative framework relevant to psychiatry, management of medical records, continuing medical education, understanding the importance of scientific work and participation in scientific research, applying evidence-based principles, participating in and leading a multidisciplinary team, active collaboration with other professionals in the health and out-of-health systems and promoting mental health at the level of the individual and the overall population. Specific competencies are defined in the mandatory areas of psychiatric training. These areas include clinical psychiatry, addiction diseases, psychotherapy, community and social psychiatry, forensic psychiatry, consultative collaborative and psychosomatic medicine, psycho geriatrics, public health management of the mental health system, child and adolescent psychiatry, and neurology and internal medicine.

The Croatian specialization programme, compared to the UEMS list of competencies, lists similar competencies, however, the competencies are not systematized according to the seven defined roles of psychiatrists (clinical expert, communicator, collaborator, leader, scholar, health advocate, and professional), but are connected with the field of psychiatry mandatory for the psychiatric training.

The weak point of the Croatian programme is that it does not suggest different methods used in multiple times to assess the acquisition of each competency and meta-competency of doctors in psychiatric training. Therefore, this field requires significant improvement order to ensure that the competencies required to perform psychiatric tasks are achieved.

In support of the need to revise the existing specialization programme are the results of the research on satisfaction with the specializa-

U prilog potrebi revizije postojećeg programa specijalizacije idu i rezultati istraživanja o zadovoljstvu programom specijalizacije u Hrvatskoj u kojem specijalizanti (15-17) i mentori (18) iskazuju nezadovoljstvo programom, kao i preporuke za harmonizaciju edukacije u EU (19). S obzirom da je Republika Hrvatska uskladila medicinske specijalizacije s preporukama UEMS-a čiji je cilj harmonizacija edukacije na području psihijatrije (20), trebalo bi razmotriti klasificiranje kompetencija prema modelu sedam uloga liječnika prema preporuci EFPS-a, što podržava i Europska psihijatrijska udruga (*European Psychiatric Association, EPA*) (1).

Prošlo je mnogo godina od uvođenja važećeg hrvatskog programa specijalizacije iz psihijatrije na temelju preporuka UEMS-a. U međuvremenu, UEMS je izdao profil psihijatra i revidirao nekoliko dokumenata u kojima su preporučeni standardi izobrazbe specijalista psihijatra, stoga bi trebalo razmisliti o upućivanju zahtjeva za revizijom programa specijalizacije Nacionalnoj komisiji za specijalističko osposobljavanje liječnika, koja je odgovorna za primjenu europskih standarda okvira za specijalističko osposobljavanje.

tion programme in Croatia in which residents (15, 16, 17) and mentors (18) expressed their dissatisfaction with the programme as well as recommendations for the harmonization of the training in the EU (19). Given that the Republic of Croatia has aligned medical specializations with the UEMS recommendations that aim to harmonise education in the field of psychiatry (20), consideration should be given to the classification of competencies according to the model of seven roles of physicians as recommended by the EFCP and supported by the European Psychiatric Association (EPA) (1). Many years have passed since the introduction of the current Croatian specialization programme in psychiatry based on the UEMS recommendations. In the meantime, the UEMS issued the psychiatrist profile and revised several documents recommending the training standards for the specialist psychiatrist in the light of which consideration should be given to referring a request for a review of the specialization programme to the National Commission for the Specialist Training of Physicians, as the competent body responsible for applying the European standards of the specialist-training framework.

CONCLUSION

The list of competencies that the psychiatrist has to achieve to perform tasks professionally, safely and in the interest of improving mental health of persons with mental health problems makes an essential part of the specialty training of medical doctors in the field of psychiatry. The European Framework of Competencies in Psychiatry provides a good framework for analysing any existing list of competencies for specialist psychiatrists in all EU member states and can, therefore, be used for the analysis, audit and revision of all EU specialization programmes in psychiatry. The comparison of the EFCP with the list of competencies in the Croatian specialization programme in psychiatry indicates the

ZAKLJUČAK

Popis kompetencija koje psihijatar mora postići kako bi profesionalno i sigurno obavljao svoj posao u interesu poboljšanja mentalnog zdravlja osoba s problemima mentalnog zdravlja bitan je dio specijalističkog usavršavanja liječnika iz područja psihijatrije. Europski okvir kompetencija u psihijatriji dobar je okvir za analizu svih postojećih popisa kompetencija koje treba postići za specijalista psihijatra u bilo kojoj zemlji EU-a, stoga se može koristiti za analizu, procjenu i reviziju svih programa specijalizacije u EU. Usporedba EFCP s popisom kompetencija u hrvatskom programu specijalizacije iz psihijatrije upućuje na potrebu poboljšanja

hrvatskog programa, posebno u području procjene postignutih kompetencija. Usklađivanje kompetencija za psihijatra na razini EU može doprinijeti usklađivanju edukacije za psihijatra na razini EU, kao i za uspjeh na europskom ispitu iz psihiatrije.

need to improve the Croatian programme, especially in assessing the achieved competencies. The harmonization of psychiatric competences can contribute to the harmonization of training at the EU level, as well as to the success on the European exam in psychiatry.

363

LITERATURA / REFERENCES

1. Bughra *et al.* EPA guidance on the role and responsibilities of psychiatrists 2015. European Psychiatry European Psychiatry 30(3) DOI:10.1016/j.eurpsy.2015.02.002 European Psychiatry DOI:10.1016/j.eurpsy.2015.02.002
2. Brittlebank A, Hermans M, Bhugra D et al. Training in psychiatry throughout Europe. Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci 2016; 266:155–164. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00406-016-0679-4>
3. UEMS Charter on Training of Medical Specialist in the EU: Requirements for the Speciality of Psychiatry 2017/2018. ETR-Psychiatry-201703.pdf (uemseu) ETR-Psychiatry-201703.pdf (uemseu)
4. UEMS Section for Psychiatry (2018) The Profile of a Psychiatrist (Revised) Final Report (psychiatry.sk) Final Report (psychiatry.sk) Final Report (psychiatry.sk)
5. UEMS Section of Psychiatry/European board of Psychiatry (2009): European framework for competencies in psychiatry. revised version 2022 will be available soon at UEMS web page
6. Oakley C, Malik A. Psychiatric training in Europe. The Psychiatrist 2010; 34(10): 447-50. doi:10.1192/pb.bp.109.026062
7. Baessler F, Zafar A, Gargot T, da Costa MP, Biskup EM, De Picker L *et al.* Psychiatry training in 42 European countries: A comparative analysis. Eur Neuropsychopharmacol. 2021; 46: 68-82. doi: 10.1016/j.euroneuro.2021.02.003. Epub 2021 Mar 5. PMID: 33678470.
8. UEMS position paper on "Maintaining Human Rights and recovery principles when Coercive Practices are considered" available at UEMS web page <https://www.uempspsychiatry.org/section-training-reports>
9. Frank, JR. Better standards. Better physicians. Better care. In: Frank, JR. (ed.). The CanMEDS 2005 physician competency framework. Ottawa; The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada, 2005.
10. Frank JR, Snell L, Sherbino J (eds.). CanMEDS 2015 physician competency framework. Ottawa: College of Physicians and Surgeons of Canada, 2015. <https://www.royalconference.ca/rcsite/canmeds/canmeds-framework-e>.
11. Pravilnik o specijalističkom usavršavanju zdravstvenih djelatnika. Narodne novine, br. 33, Zagreb, 1994.
12. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o specijalističkom usavršavanju zdravstvenih djelatnika. Narodne novine, br. 53, Zagreb, 1998.
13. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o specijalističkom usavršavanju zdravstvenih djelatnika. Narodne novine, br. 64, Zagreb, 1998.
14. Pravilnik o specijalističkom usavršavanju doktora medicine. Narodne novine, br. 65, Zagreb, 2022. [/eli/sluzbeni/2022/65/927](https://eli.sluzbeni.hr/2022/65/927)
15. Ivezic SS, Smalc VF, Bjegovic MB. Procjena programa specijalizacije iz psihiatrije. [Evaluation of residency programs in psychiatry]. Lijec Vjesn 2003; 125(1-2): 36-40. Croatian. PMID: 12812025 Lije~Vjesn 2003; godi(te (yumpu.com)
16. Čurković M. Stavovi specijalizanata psihiatrije o edukaciji iz psihoterapije tijekom specijalizacije u Republici Hrvatskoj | Hrvatsko psihijskrijsko društvo (psihiatrija.hr) 2018. Stavovi specijalizanata psihiatrije o edukaciji iz psihoterapije tijekom specijalizacije u Republici Hrvatskoj | HRVATSKO PSIHIJATRJSKO DRUŠTVO (psihiatrija.hr)
17. Rojnić Kuzman M, Jovanović N, Vidović D, Aukst Margetić B, Mayer N; Blažević Želić S *et al.* Problems in the Current Psychiatry Residency Training Program in Croatia: Residents' Perspective. Collegium antropologicum 2009; (33) 1: 217-23.
18. Jovanović N, Rojnić Kuzman M, Mayer N, Aukst Margetić B, Blažević Želić S, Vidović *et al.* Specijalističko usavršavanje iz psihiatrije u Hrvatskoj iz perspektive edukatora. Soc psihiyat 2010; (38) 1: 67-73.
19. Mayer S, van der Gaag RJ, Dom G, Wassermann D, Gaebel W, Falkai P, Schüle C. European Psychiatric Association. European Psychiatric Association (EPA) guidance on post-graduate psychiatric training in Europe. Eur Psychiatry. 2014; 29(2): 101-6. doi: 10.1016/j.eurpsy.2014.01.002. Epub 2014 Feb 3. PMID: 24503245.
20. Lotz-Rambaldi W, Schäfer I, ten Doesschate R, Hohagen F. Specialist training in psychiatry in Europe--results of the UEMS-survey. Eur Psychiatry 2008; 23(3):157-68. doi: 10.1016/j.eurpsy.2007.12.001. Epub 2008 Mar 10. PMID: 18329251.

